

34-F-34

III ^{db} gbe

SVAZ NÁRODŮ.

MEZINÁRODNÍ ÚVĚRY.

(PLÁN „TER MEULENŮV“.)

III. dba-65.

III. - 10.776.

ORGANISÁTOR:

SIR DRUMMOND DRUMMOND FRASER K. B. E.

ÚŘAD: TRAFALGAR HOUSE, WATERLOO PLACE

LONDON S. W. 1.

TELEFON: REGENT 1935.

88/1014.

SVAZ NÁRODŮ.

MEZINÁRODNÍ ÚVĚRY.

(PLÁN »TER MEULENŮV«.)

III. dba-65

III. - 10.776

ORGANISÁTOR:

SIR DRUMMOND DRUMMOND FRASER K. B. E.

ÚŘAD: TRAFALGAR HOUSE, WATERLOO PLACE

LONDON S. W. 1.

TELEFON: REGENT 1935.

88/1014.

Mezinárodní úvěry.

OBSAH.

	STR.
I. ÚVOD.	
(a) CELKOVÁ SITUACE	7
(b) NUTNOST ZVLÁŠTNÍCH OPATŘENÍ, AČKOLIV TAKOVÁ OPATŘENÍ SAMA O SOBĚ NEJSOU ŽÁDOUCÍ.	7
(c) VZNIK A VÝVOJ PLÁNU «TER MEULENOVA»	8
Mezinárodní finanční konference v Bruselu (září 1920) jej doporučuje	8
Svaz národů schvaluje	8
Má být jmenován organisátor	8
Organisátorovy úkoly	8
Přehled nynější situace	9
(d) JAK ORGANISÁTOR PLÁN VYKLÁDÁ	9
II. JAKÝ JE PLÁN „TER MEULENŮV“?	
(a) PŘEHLED JEHO	9
(b) TEXT PLÁNU SCHVÁLENÉHO SVAZEM NÁRODŮ (viz do- datek)	9
III. JAK V PRAKSI PLÁN BUDE PŮSOBITI NA SITUACI RŮZNÝCH STRAN	10
(a) JAK PLÁN SE DOTYKÁ DOVOZCE A VÝVOZCE.. .. .	11
1. Nezasahuje rušivě do jejich obyčejných styků obchodních	11
2. Úpisy mají být pouze dodatečnou zárukou pro obchod, jehož všechny podrobnosti byly ujednány mezi dovozcem a vývozcem	11
3. Schválení mezinárodní komise je nutné, ale nemusí zahrnovat odklad	11
(b) JAK VÝVOZCE NALOŽÍ S DODATEČNOU ZÁRUKOU	11
1. Dostojí-li dlužník všem svým závazkům při splátnosti	11
2. Dohodnou-li se obě strany o prodloužení úvěru	12
3. Promešká-li se lhůta	12

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PRÁVNICKÉ FAKULTY UJEP
STARÝ FOND
Č. inv.: 023165

(c) JAK SE PLÁN VPRAVÍ DO OSTATNÍHO OBCHOD. MECHANISMU	12
1. Normální obchod. úvěry, většinou krátkodobé	12
2. Zvláštní dlouhodobé úvěry	13
3. Plán vývozního úvěru	14
4. Jiné zvláštní druhy obchodů ('finishing credits' [konečné], Treuhand Gesellschaften, úvěrové pojištění)	14
IV. JINÉ PODROBNOSTI.	
(a) Země vypůjčující může být také zemí půjčující ..	15
(b) Jakými aktivy se bude ručít?	15
(c) Jaké úroky ponесou úpisy?	15
(d) Jak dlouho budou platit?	15
V. VŠEOBECNÉ VÝHODY PLÁNU.	
(a) Jeho pružnost	15
(b) Nezasáhne rušivě do normálních method obchod.	16
(c) Závěr	16

Mezinárodní úvěry.

I. ÚVOD.

Světová válka zastavila chod složitého stroje, který poháněl průmysl a obchod celého světa. Během jejího trvání většina starého mechanismu se opotřebovala a pro zvláštní účely bylo třeba vymyslet zvláštní nové metody. (a) Celková situace.

Válka je skončena a celý svět chce se zase vrátit k normálnímu životu. Zvláštních method už není třeba, ale co počít se starým strojem? Bylo snazší zastavit než přivést jej znovu do běhu. Mnohé důležité součástky chybějí; jiné zrezavěly a nedají se už opravit. Samočinný systém mazání selhal. Jen nahradíme-li určité součástky novými a namažeme-li stroj prozatímně zvenčí, kde jest to nejnutnější můžeme jej uvést do jakéhosi pohybu. Mimo to, dokud jsme stroj neuvedli do pohybu, nemůžeme ani vypátrat, co mu opravdu schází. Teprve tehdy můžeme se pustit do nutných oprav a teprve tehdy smíme doufat opět v dokonalou souhru částic a v samočinné mazání celého stroje.

Všechna zvláštní opatření jsou nežádoucí sama o sobě a ovšem vzbuzují nelibost a nedůvěru praktických obchodníků. Ale dnes, dva a půl roku po uzavření příměří, světová situace nutí praktické obchodníky, aby uznali, že některá zvláštní opatření jsou nutná. Mnozí pozorovatelé už poukázali na to, že na jedné polokouli země zboží se hromadí ve skladištích, nemůže být prodáno, a že celý finanční systém hrozí se tu shroutit, protože už nestačí na tyto stále rostoucí sklady. Na druhé polokouli lid trpí nedostatkem všeho potřebného, poněvadž není schopen kupovat. A na bohaté i chudé straně země vidíme stále se šířit nezaměstnanost, protože povšechná stagnace obchodu, vyvolaná příčinami výše jmenovanými, vylučuje každý odbyť. (b) Nutnost zvláštních opatření, ačkoliv zvláštní opatření sama o sobě nejsou žádoucí.

(c) Vznik a vývoj plánu „ter Meulena“.

Mezinárodní finanční konference v Bruselu (září 1920) jej doporučuje.

Mnoho už bylo psáno i mnoho porad formálních a informativních konáno o tom, jak by bylo lze obnoviti světový průmysl a obchod. Nejvážnější porada o tom byla na Mezinárodní finanční konferenci, která koncem září 1920 se konala v Bruselu. Jedním z hlavních předmětů jednání této konference byly „mezinárodní úvěry“. Byl utvořen zvláštní úvěrový komitét, který z mnohých návrhů, jež mu byly předloženy, jednohlasně doporučil konferenci ke schválení plánu p. ter Meulena (pp. Hope & Spol. v Amsterdamě). Toto schválení bylo později jednohlasně potvrzeno plnem konference.

Svaz národů také schvaluje.

Z bruselské konference byla o tom podána zpráva radě Svazu národů. Rada jmenovala prozatímní hospodářský a finanční výbor, složený nejen z úředníků, ale i praktiků, který se po prvé sešel 23. listopadu 1920 a ve zprávě zaslané radě dne 3. prosince žádal, aby byl ustanoven organisátor, který by připravil návrhy k provedení tohoto plánu. Zatím plán byl přepracován v šestnáct článků a otištěn v tehdejších novinách. Ve finanční sekci byl projednán článek za článkem. (Úplný text viz v příloze.) Rada přijala zprávu prozatímního výboru dne 14. prosince a souhlasila, aby až do ustavení se mezinárodní komise po rozumu I. článku plánu jmenovaný organisátor byl pověřen úkoly vytčenými ve zprávě prozatímního výboru ve článku 4., odstavci (II).

Má být jmenován organisátor.

Organisátorovy úkoly.

Po úradě s finanční sekci prozatímního hospodářského a finančního výboru Svazu, organisátor tedy má:

- „(a) Připraviti řád pro Mezinárodní komisi.
- „(b) Vypracovati podrobnosti plánu ve všech směrech, jakož i připraviti (kde třeba, za právní pomoci) formuláře úpisů, záruk a j.
- „(c) Uvážit, do jaké míry lze plán prováděti ve spojení se stávajícími zařízeními jednotlivých zemí (na př. s plánem úvěrů vývozních ve Velké Britanii, Edge Act ve Spoj. státech).
- „(d) Vyšetřiti, do jaké míry země vypůjčující asi použijí plánu; a
- „(e) podati zprávu o tom, jaké asi výkonné organisace bude třeba, a odhadnouti náklad její, který, vejde-li plán případně v platnosť, by se hradil z výnosu přiměřené provise.

Ve své konečné a přijaté formě plán obsahuje dokonalý návrh pracovní, dle něhož bude lze pracovati ihned, jakmile ta která země projeví ochotu ho použiti. Organisátorovi bylo zároveň ponecháno také urovnati četné administrativní podrobnosti na základě šetření, jež má vykonati. Finanční sekce hospodářského a finančního výboru Svazu národů doporučujíc schema, také zdůraznila nutnost uchovati mu pružnost pro případ, že by bylo třeba něco pozměnit. Co se týče návrhu o administrativě plánu a jeho příslušného provádění, organisátor přizpůsobí svoje rady co nejvíce praktickým potřebám států a obchodních organisací, jichž se dotýká. Proto je důležité, aby tyto vlády a obchodní organisace oznámily organisátorovi všechny požadavky a návrhy, týkající se této věci.

Dnešní situace je taková; Až mezinárodní výbor bude ustaven, organisátor vejde ve styk s vládami a organisacemi, jichž plán se dotýká, a zjistí jejich požadavky a peněžní prostředky.

Přehled nynější situace.

Dávaje tuto brožurku do oběhu, organisátor (Sir Drummond Drummond Fraser) prohlašuje, že má v úmyslu zhostiti se svého úkolu především jako *praktický obchodník*. Co se týče zasahování vlády do boje proti překážkám, které zatěžují dnešní obchod, soudí, že by každá taková intervence měla posilovati slabé články v řetězi *normálního obchodování* a vyhýbati se všem opatřením mimořádným, která se vžívají jen pomalu a kterým obyčejný praktik nerozumí.

(d) V jakém duchu organisátor schema vykládá.

Abnormální těžkosti dnešní situace vyžadují zvláštního úsilí a spolupráce všech obchodníků a organisátor se proto dovolává jejich pomoci pro úkol, který na se vzal.

II. JAKÝ JE PLÁN „TER MEULENŮV“?

Plán „ter Meulenův“ jest pokus zmoci jednu z hlavních překážek normálního obchodu, t. j. nesnáze, na které obchodníci v některých zemích narážejí, hledají-li krátkodobý nebo dlouhodobý úvěr, nutný k financování dovozu. Není ničím více; nečiní si nároků býti lékem proti všem zmatkům dneška.

(a) Souhrn plánu.

Podstata tohoto schematu jest, povzbuditi obchod tím, že se opatří zvláštní forma záruky na sesílení úvěru dovozců. Tato záruka bude dána ve formě půjčky, kterou každá vláda poskytne svým příslušníkům. Vnitřní cena půjček bude stanovena takovým

způsobem, aby vzbudila důvěru k půjčovatelům; půjčovných úpisů bude možno vydati jen určitý počet, neboť úpis musí být kryt zlatou hodnotou záruky. Tato hodnota musí být schválena mezinárodní komisí, jejíž členové budou zvoleni a zplnomocněni Svazem národů. Úpisy ty budou dále půjčovatelům učiněny lákavými tím, že vždy, kdykoliv budou mít účelem opatřit určitý nějaký úvěr, bude možno vydati je v jakékoliv měně, což obyčejně ovšem bude měna půjčovatelovy vlastní země.

Z těchto předpokladů plyne:

- (a) Že úvěry krátko i dlouhodobé, s nejmenším nebezpečím pro půjčovatele, jsou všeobecně žádoucí.
- (b) Že každý stát, jakkoliv těžká je jeho dnešní finanční situace, má určitý důchodový majetek, kterému by bylo lze přiřknouti nějakou zlatou hodnotu a na jehož záruku by bylo možno vydati úpisy.
- (c) Že kdyby neodvislý komitét znalců, kteří by byli zároveň důvěrníky majitelů půjček, ocenil zlatou hodnotu a bděl nad vydáváním úpisů, tyto by byly uznány za spolehlivé papíry a obchodníci všech zemí poskytl by ochotně úvěr obchodníkům ze země, která vydala úpisy, kdyby tento je předložil jako dodatečnou záruku.
- (d) Že bez takové dodatečné záruky nelze obdržeti potřebného úvěru.

Plán, jak jej schválila rada Svazu národů, je připojen v dodatku.

III. JAK V PRAKSI PLÁN BUDE PŮSOBITI NA SITUACI RŮZNÝCH STRAN.

Plán je vytčen zcela jasně, běže zřetel ke všem možnostem, ale jednotlivá ustanovení jeho bude možno oceniti teprve tehdy, až na praktických případech uvidíme účinnost jeho pro obě zúčastněné strany. Je třeba zdůrazniti ještě jednou, že ve věcech administrativních atd. organisátor rád bude dbáti pokynů těch, na něž plán se bude vztahovati; tak aby upotřebení jeho v každém případě se shodovalo s praktickými potřebami vlád a obchodních organisací, které plánu použijí.

Praktická působnost plánu.

(a) JAK SE PLÁN DOTÝKÁ OBCHODNÍKA DOVÁŽEJÍCÍHO A VYVÁŽEJÍCÍHO.

(a) Jak se plán dotýká dovozu a vývozu.

Skutečně nemění ničeho na způsobu jejich obchodování. Jako dosud, musí se vývozce přesvědčiti o pověsti a důvěryhodnosti svého zákazníka. Jako dosud musí stanoviti všechny podmínky, aby se mu hodily. Schema umožňuje pouze dovozci dostati úvěr, a to tím, že mu dává k dispozici hodnotné úpisy, které může zastaviti jako dodatečnou záruku.

(1) Nezasahuje rušivě do jejich obyčejných obchodních styků.

Dovozce v zemi vypůjčující přeje si koupiti zboží od vývozce v zemi půjčující a oba společně určí nutné podmínky. Kupní suma má být splatna v té měně, kterou vývozce požaduje, a úpisy, jichž bude použito jako záruky, mají vládou půjčovatelovou být vydány v téže měně.* Míra úroková, doba, na kterou úvěr je poskytnut, a všechny ostatní podmínky budou ujednány mezi vývozcem a dovozcem. Není nikterak nutno, aby míra úroková a doba splatnosti úpisů dodatečně užitých souhlasila s úrokovou mírou a dobou splatnosti úvěru, jež vývozník poskytuje dovozci.

Dovozce obrátí se pak ke své vládě o dlužní úpisy, jichž potřebuje jako záruky pro dobu, na kterou mu byl poskytnut úvěr. Podmínky, za kterých tyto úpisy mají být půjčovány příslušníkům vlastního státu, musí si dotyčná vláda stanoviti sama. Dříve však, než celá transakce se provede, je třeba vyžádati si schválení mezinárodní komise, ustanovené Svazem národů. Jest to jediná podmínka, která by mohla působiti průtahy, neboť mezinárodní komise se musí přesvědčiti, jde-li skutečně o dovoz „nutného“ zboží. Lze však doufati, že ve skutečnosti ani tohoto průtahu nebude, poněvadž bude přesně stanoveno, jaké zboží se dovážeti smí. Nejdůležitější úkol komise bude bděti nad tím, aby vlády nevydaly více úpisů, než bylo stanoveno.

(2) Úpisy jsou pouze dodatečnou zárukou pro obchod, jehož všechny podrobnosti byly ujednány mezi dovozcem a vývozcem.

(3) Schválení mezinárodní komise.

(b) JAK VÝVOZCE NALOŽÍ S DODATEČNOU ZÁRUKOU.

(b) Jak vývozce naloží s dodatečnou zárukou.

(1) *Dostojí-li dlužník všem svým závazkům ve stanovenou dobu.* Plní-li dovozce všechny svoje závazky a platí-li pravidelně ve stanovených lhůtách, vývozce nepředloží splatných kuponů k výplatě na svůj rád, ale odstříhne je a vrátí dovozci, který je zase odvede své vládě. A když dovozce splatí jistinu i úroky

(1) Dostojí-li dlužník všem svým závazkům ve stanovenou dobu.

* Obyčejně ovšem bude to měna věřitelovy vlastní země, ale nemusí tomu tak nutně být. Některá z evropských bank mohla by na př. otevřít dolarový úvěr pro dovoz americké bavlny.

ve stanovenou dobu, vývozce vrátí mu i zastavené úpisy, které dovozce také odvede své vládě. Takto vrácené úpisy musí být zničeny a mohou být nahrazeny jinými úpisy, v téže nebo jiné měně, ale v rovnocenné hodnotě.

(2) Dohodnou-li se obě strany o prodloužení úvěru.

(2) *Dohodnou-li se obě strany o prodloužení úvěru.* Nemůže-li dovozce dostáti svým závazkům v pravý čas, je mu ovšem svedeno dohodnouti se s vývozcem o prodloužení úvěru. Aby však zároveň i úpisy mu byly půjčeny na delší dobu, k tomu dovozce potřebuje svolení své vlády a schválení mezinárodního výboru.

(3) Nedostojí-li závazkům.

(3) *Nedostojí-li závazkům.* — Když však dovozce nesplní své závazky a vývozce se s ním nedohodl o prodloužení úvěru, tehdy vývozce je oprávněn, přivlastnit si danou záruku a užítí jí k vyrovnání své pohledávky. Může tedy *a)* jí podržeti jako vklad, nebo *b)* prodati ji a z vytěžených peněz vyrovnati svůj účet. Podrží-li úpis jako vklad, má právo zpeněžit kupony, když jsou splatné, i právo na vyplacení jistiny, když úpisy jsou splatny. Přeje-li si prodati úpisy, musí o tom nejprve zpravit vládu, která je vydala, a dáti jí tak možnost, aby je sama získala zpět. Když po této nabídce vláda nekoupí úpisy za sumu, kterou dovozce dluhuje vývozci, vývozce má právo úpisy prodati. Vyrovná-li vývozce svoji pohledávku a ještě mu přebývají peníze, dá je k dispozici dovozcově vládě. Když však úpisy nestačí na vyrovnání pohledávky vývozce, má právo žádati doplatek pouze od dovozce (nikoliv od dovozce vlády).

(c) Jak lze plán vpraviti do ostatního obchodního mechanismu.

(c) JAK LZE PLÁN VPRAVITI DO OSTATNÍHO OBCHODNÍHO MECHANISMU.

(1) Normální obchodní úvěry většinou úvěry krátkodobé.

(1) *Normální obchodní úvěry (většinou úvěry krátkodobé).* — Za účelem zjednodušení jsme v předcházejících odstavcích mluvili pouze o „dovozci“ a „vývozci“. Ve skutečnosti však může se to týkati více stran. Jsou ovšem případy, že vývozce uděluje úvěr přímo cizímu dovozci a že financuje transakci sám z vlastního provozovacího kapitálu nebo tak, že si od své banky opatří úvěr nad svůj výměr neb jinak. V posledním případě lze předpokládati, že banka povolí vývozci úvěr ochotněji, bude-li moci předložiti úpisy ter Meulenovy jako dodatečnou záruku.

Často však jednání bude se diti jiným způsobem a súčasťní se ho ještě jiné strany mimo „dovozce“ a „vývozce“. Na

příklad: výrobce bavlněného zboží v Polsku rád by dovážel bavlnu od liverpoolského obchodníka. Polský továrník a liverpoolský ochodník ujednájí mezi sebou podmínky, týkající se cen a jakosti bavlny. Liverpoolský obchodník není však ochoten financovati transakci sám, ani nechce se vydati v nebezpečí tím, že poskytne úvěr polskému kupci. Dohodne se tedy, jak to obyčejně bývá, s nějakou bankou nebo směnečným závodem v Londýně, že převezmou výplatu a londýnská banka nebo směnečný závod pak vyrovnaly by se s polským klientem*. V takovém případě je to pak londýnská banka nebo směnečný závod, jež poskytuji úvěr polskému dovozci a pro tento úvěr by pak ter Meulenovy úpisy byly dodatečnou zárukou. Londýnské bance připadla by pak táž úloha, která v předcházejících odstavcích byla přisouzena „vývozci“.

Anebo by polský továrník nebyl znám se žádnou londýnskou firmou tak, aby od ní mohl obdržeti úvěr, a musí se obrátiti na nějakou banku ve vlastní zemi, aby za něho úvěr ujednala.

V takovém případě by londýnská firma nepovolila úvěr přímo polskému výrobcu, nýbrž polské bance, která by za polského výrobce ručila. Londýnské firmě by v tomto případě připadla úloha vývozce, polská banka byla by dovozcem. Londýnská firma vyžádala by si na polské bance ter Meulenovy dlužní úpisy jako dodatečnou záruku. Dohoda, které bude třeba mezi polskou bankou, polským výrobcem a polskou vládou, musí býti ujednána mezi nimi samotnými a netřeba se jí zde zabývati.

Musíme ještě zdůrazniti, že je velmi žádoucí, aby tyto úvěry, i když se za ně ručí úpisy ter Meulenovými, byly stále ujednávány normálním způsobem a aby záruka daná těmito úpisy nevedla k méně přesným obchodním methodám**.

(2) *Zvláštní dlouhodobé úvěry.* — V předešlém článku byla řeč o obyčejných krátkodobých úvěrech a o tom, že je dobře (2) Zvláštní dlouhodobé úvěry.

* Je ovšem možno, že banka, která financuje transakci, stanoví podmínku, že kupec, který dodává bavlnu, musí ručiti určitým procentem nebo cele za polského klienta, kterému byl poskytnut úvěr. To by však byla soukromá dohoda mezi bankou a obchodníkem, která by neměla žádného vlivu na vyjednávání výše popsané.

** Je pravděpodobno, že jakmile úpisy ter Meulenovy budou vydány, vývozci budou méně přísní ve výběru klientů a budou spíše hleděti na záruku danou pomocí úpisů než na osobní spolehlivost zákazníkovu. Nejlepší ochranou proti tomu jest, držeti se pokud možno starých zvyků obchodních t. j. obchodníci, kteří dosud nejednali přímo s kupci v cizích zemích, nýbrž vždy prostřednictvím bank, směnečných závodů atd., měli by tak činiti i na příště. Zkušenost, kterou tyto firmy mají ve vyjednávání úvěrů, je činitelem tak důležitým, že nesmí býti přehlížena. Plán ter Meulenův neuspokojí ani stranu půjčující ani stranu vypůjčující, budou-li úvěry povolovány lehkověrně a většina dovozců nesplní svých závazků.

ujednávati je obvyklým způsobem obchodním. Za dnešních poměrů však krátkodobé úvěry často nepostačí, a bude třeba ujednávat úvěry na delší dobu. V takových případech úpisy ter Meulenovy nabudou výjimečného významu. Nějaká olejná společnost na příklad chce zvětšiti svoji rafinerii, vystavěti nové potrubí nebo opatřiti si více tanků. Nějaká cizí finanční společnost ochotně poskytne úvěr k tomuto účelu, ale, aby opatřila peníze, musí sama vydati dlužní úpisy nebo jiné brzy splatné papíry. Úpisy ter Meulenovy, vydané vládou dovozcovou, byly by těmto úpisům znamenitou dodatečnou zárukou. Takové úvěry budou požadovány nejen pro obvyklé obchody s rychlým obratem — na př. dodání bavlny do továrny na bavlněné zboží — ale spíše ještě při velkých peněžních nákladech, kdy vypůjčovateli musí býti dána příležitost, aby dočkal se výnosu svého nákladu, dříve než mu bude platiti dluh. V takových případech úpisy ter Meulenovy se ukáží zvláště užitečnými.

(3) Plány úvěru vývozního.

(3) *Plány úvěru vývozního.* — Britská a francouzská vláda sestavily zvláštní plán úvěrů vývozních, aby vlastním výrobcům umožnily dávat úvěr zemím, kde politické a měnové podmínky ztěžují obchod. Plán ten zakládá se na tom, že když cizí dovozci mohou dáti uspokojivou dodatečnou záruku, britská a francouzská vláda pomáhají svým výrobcům tím, že přebírají na sebe značnou část rizika (80—85%). Britská vláda prohlásila, že úpisy ter Meulenovy budou považovány za dostatečnou záruku a lze tedy očekávati, že hned, jakmile ter Meulenův plán stane se skutkem, tyto úpisy stanou se obvyklou formou záruky pro úvěry poskytované dle vládních plánů úvěrových pro vývoz.

(4) Jiné zvláštní druhy obchodů.

(4) *Jiné zvláštní druhy obchodů.* — Za dnešních těžkých podmínek velká část obchodu děje se methodou tak zvaných „finish ing credits“, úvěrů konečných.

Vzhledem k tomu založena v některých zemích zvláštní sdružení důvěrníků (Treuhand-Gesellschaften), která bdí nad zájmy věřitelů.

V rozvoji je také pojišťování úvěrové, které chrání věřitele před nebezpečím plynoucím z neplnění závazků.

Úpisy ter Meulenovy by tyto metody ne učinily zbytečnými, ale doplnily by je a usnadnily jejich účinnost.

IV. JINÉ PODROBNOSTI.

Země vypůjčující může za jiných okolností býti také zemí půjčující. Je třeba zdůrazniti, že, ačkoli pro zjednodušení užíváme výrazu „země vypůjčující“, přece není příčiny, proč by tato nemohla býti také „zemí půjčující“. Bude tomu tak zvláště v zemích, které mají široce rozvětvený průmysl. Výrobci takové země mohou se ucházeti o zvláštní úvěr a dávat svým věřitelům zárukou ter Meulenovy úpisy, ale zároveň mohou poskytovat úvěr obchodníkům jiných zemí, kterým prodávají své zboží.

a) Země vypůjčující může za jiných okolností býti také zemí půjčující.

b) *Jakými aktivy se bude ručiti?* Účinnosti plánu bude na prospěch, aby záruková aktiva nesla pravidelný důchod. Nejvhodnějšími by asi byly poplatky vývozní a dovozní. Ježto takové poplatky se platí na hranicích zemí a ve zlatě, bylo by snadné zabrat je. Ale měly by tu býti ještě jiné vhodné záruky, jako státní železnice, vládní monopoly, lesy atd. Rozřešení této otázky bude jedním z hlavních úkolů organisátorových a bude se o nich musit radit se zeměmi, které zamýšlejí použití výhod plánu. Co této věci se týče, bude situace v každé zemi jiná.

b) Jakými aktivy se bude ručiti?

c) *O úrocích.* To bude věcí dohody s každou vypůjčující zemí. Měla by to býti míra obvyklá, jakou dotyčná země platívá na veřejném trhu při papírech podobného druhu.

c) O úrocích.

d) *Kdy budou úpisy splatné?* To také teprve má býti stanoveno. Pan ter Meulen původně navrhoval úpisy pěti nebo desítileté. Je jisto, že doba splatnosti nesmí býti příliš vzdálena.

d) Kdy budou úpisy splatné?

V. VŠEOBECNÉ VÝHODY PLÁNU.

Jedna z hlavních předností plánu ter Meulenova jest jeho pružnost. Nedává vypůjčující zemi k dispozici najednou velké sumy peněz, splatných ve stanovených termínech. Tento druh úvěru je málo výhodný pro obchody, které by měly býti právě nejvíce povzbuzovány. Plán ter Meulenův naopak poskytuje jakousi „zásobárnu“ úvěru, které možno použít, kdykoliv toho je třeba. Úvěr různé výše a ke všem možným účelům bude pohotově hned, jakmile se o něj zažádá, kdežto ve chvíli, kdy ta neb ona transakce je dokonána, se záruka uvolní a lze jí ihned použít pro nový obchod. Z toho by mělo vyplývati,

a) Jeho pružnost.

že každé části pohotového úvěru se řádně využítuje. Mimo to je to prostředek, který podporuje zároveň úvěry krátkodobé i dlouhodobé. Lze však doufat i očekávat, že většina úvěrů bude žádána na dobu poměrně krátkou, a že v tomto případě půjde o „řetěz“ úvěrů, pro něž dodatečná záruka bude stále pohotově.

b) Nezasáhne rušivě do normálních method obchodních.

Jinou velkou předností plánu je, že nebude nikterak vaditi obyčejnému obchodnímu mechanismu. Opatřuje pouze dodatečnou záruku pro obyčejná obchodní jednání.

c) Závěr.

Není pochyby, že proti plánu lze také mnoho namítati. O některých námitkách už bylo pojednáno výše. Jiné bude lze vyvrátiti další úpravou. Zároveň však třeba uznati, že žádný plán, týkající se mezinárodních úvěrů, nemůže dnes obstáti bez námitek. Velikou předností tohoto plánu však jest, že za každým jednotlivým obchodníkem mobilisuje se celý úvěr té které země, a že obchodníci jiných zemí, kteří by se báli jednati se zákazníky jednotlivými, jeho zásluhou nyní asi dobrovolně se účastní obchodu. Tím, že jim bude dána možnost, učiniti pokus tímto směrem, budou se moci přesvědčiti, zdali snad nepřeceňovali nebezpečí. Kdyby praktická zkušenost ukázala, že zdravý obchod je možný, pouhý fakt, že zásluhou tohoto plánu obchod se rozvíjí, sám o sobě by zlepšil situaci a zmenšil nebezpečí pro obchod další. Výsledek by byl, že poměry by se postupně a stále lepšily a že brzy bychom dospěli tak daleko, že průmysl a obchod by byl možný bez každé výjimečné pomoci.

Dodatek.

ZNĚNÍ PLÁNU „TER MEULENOVA.“

I.—Aby národové, kterým za dnešních okolností se nedostává úvěru za přiměřených podmínek, byli schopni zjednat si důvěru na peněžním trhu a opatřiti si fondy k zajištění nejdůležitějšího dovozu, bude utvořena s pomocí Svazu národů zvláštní mezinárodní komise.

II.—Komise bude jmenována radou Svazu národů a bude míti právo jmenovati zřízence i podkomise a přenést na ně vykonávání svých funkcí.

III.—Vlády zemí, které se budou chtít věci účastniti, oznámí výboru, jaká aktiva jim bude možno nabídnouti zárukou na obchodní úvěry, které mají býti poskytnuty příslušníky zemí vyvážejících.

IV.—Komise, odhadnuvši tato aktiva, stanoví ve zlatě výši, úvěrů, které mají býti povoleny na záruku zmíněných aktiv.

V.—Účastněná vláda bude pak míti právo vydati dlužní úpisy ve výši zlaté hodnoty, která byla stanovena komisí. Forma, splatnost a míra úroková budou určeny komisí a na úpisech budou vyjmenována aktiva, kterými se za ně ručí. Doba platnosti každého úpisu a měna, ve které má býti vydán, budou stanoveny účastněnou vládou v dohodě s komisí, a bude brán zřetel ke druhu obchodu, pro něž budou vydány.

VI.—Režie těchto úpisů, které budou dlužními úpisy vlády, která je vydala, bude zvláště zajištěna z důchodu přiřčených aktiv.

VII.—Aktiva daná zástavou budou spravována účastněnou vládou nebo mezinárodní komisí, dle toho pak na návrh mezinárodní komise rozhodne většina rady Svazu národů. Přes to i v případech, kdy zastavená aktiva spravuje účastněná vláda,

mezinárodní komise někdy může, a tehdy, když závazky nebyly splněny, musí žádati účastněnou vládu, aby správu aktiv odevzdala jí.

Účastněná vláda bude míti právo, odvolati se proti této výzvě k radě Svazu národů a rozhodnutí rady Svazu národů v této otázce bude závazné.

VIII.—Důchodu ze zastavených aktiv bude takto užito ve prospěch úpisové reže:

1.—Z těchto důchodů komise koupí a podrží, nebo účastněná vláda komisi oznámí, že koupila a má dostatek cizích měn, aby

- (a) uhradila příští rok všechny splatné kupony z úpisů vydaných v těchto měnách.
- (b) opatřila umořovací fond, určený k tomu, aby při dospělosti z něho bylo vyplaceno 10% úpisů váznoucích v jednotlivých zemích.
- (c) tu byla reserva v těch cizích měnách, které by stanovila mezinárodní komise ke zpětnému výkupu úpisů prodaných ve smyslu článku XVI.

2.—Přebytku zbývajícího po opatření těchto potřeb může účastněná vláda použití dle libosti.

IX.—Účastněná vláda může těmito úpisy rušiti buď úvěr poskytnutý na schválený dovoz zboží na její vlastní účet, nebo půjčiti tyto úpisy svým příslušníkům jako dodatečnou záruku na úvěr poskytnutý jim, za účelem schválených dovozů na účet soukromý, a v tomto posledním případě může stanoviti takové podmínky a takovou záruku, jakou uzná za vhod.

Tyto podmínky budou oznámeny výboru. Půjček nesmí býti užito k jinému účelu než k tomu, který byl stanoven v podmínkách.

X.—Na důkaz toho, že každý úpis byl zanesen, musí, dříve než se vydá, býti podepsán komisí.

XI.—Ježto hlavním účelem plánu jest usnadniti a urychliti dovoz takových surovin a nejnútějšího zboží, které by zemi vypůjčující umožnilo vyráběti zase pro dovoz, úpisů takto zajištěných aktivy nebude užíváno jako dodatečné záruky pro úvěr na dovoz jiného zboží, leč že by komise uznala, že dovoz tohoto zboží slouží také účelu výše zmíněnému a že svolí k výjimce za takových podmínek, jaké uzná za vhod.

XII.—Po úradě s účastněnými vládami komise sestaví pro tyto vypůjčující země seznam zboží, jež je dovoleno dovážeti a které spadá do definice surovin a nejnútějších potřeb.

XIII.—Podrobnosti každého obchodu musí býti oznámeny komisi, která dříve, než kontrastiguje zaznamenaný úpis, musí se přesvědčiti, že úvěr byl poskytnut na dovoz dovoleného zboží a že doba, na kterou se poskytnutí jeho schvaluje, je přiměřená.

XIV.—Tytěž podmínky, které platí pro záruku na úvěr poskytnutý na soukromý dovoz, platí také pro úvěr poskytnutý na dovoz zboží, které je určeno pro vládu samotnou.

XV.—Jakmile dovozce obdrží náležitě kontrastigované úpisy, ihned je dá v zástavu vývozci.

XVI.—Se zastavenými půjčkami se zachází takto:

- (a) V případě, že dovozce splní všechny svoje závazky, vývozce vrátí splatné kupony a vyplacené úpisy dovozci, který zase ihned je doručí své vládě.
- (b) V případě, že dovozce nedostojí svým závazkům, vývozce nebo jeho zástupci buď podrží úpisy do doby splatnosti, nebo je prodají dle obyčeje v zemi panujícího. V tomto posledním případě však má vládě, která je vydala, býti poskytnuta příležitost koupiti půjčky zpět tím způsobem, že vývozci zaplatí dlužnou částku. Z výtěžku tohoto prodeje vývozce vyrovná dluh dovozce. Jakýkoliv přebytek případně účastněné vládě.
- (c) V souhlase s nařízeními mezinárodní komise budou kupony a úpisy vrácené účastněné vládě nebo koupené takovou vládou ihned vymazány z knih. Se svolením komise a v souhlase s podmínkami stanovenými pro vydávání úpisů tyto škrtnuté úpisy budou nahrazeny novými úpisy buď v téže nebo jiné měně.

SPOLEČNOST NÁRODŮ.
ZPRÁVY MEZINÁRODNÍ FINANČNÍ KONFERENCE
V BRUSELU.

- Díl 1.* Zpráva o konferenci.
Díl 2. Zápis o rokování konference.
Díl 3. Zprávy o finančním stavu jednotlivých zemí, na konferenci zastoupených.
Díl 4. Statistická memoranda o měnách a směnách, o veřejných financích a obchodu.
Díl 5. Memoranda národohospodářských odborníků.

VYDAVATELÉ:

- V angličtině — Harrison & Sons Ltd. 44, St. Martins Lane, London W. C. 2.
Ve francouzštině — Editions Crés, 21, Rue Hautefeuille, Paris.
Vromant & Cie, 3, Rue de la Chapelle, Bruxelles.
Editions Boissonnas, 5, Quai de la Poste, Genève.

JINÉ FIRMY, MAJÍCÍ NA SKLADĚ PUBLIKACE
VYDANÉ SPOLEČNOSTI NÁRODŮ:

- V Australii — Australasian Publishing Co. Ltd. 229, Clarence Street, Sydney.
V Belgii — Librairie de la Lecture Universelle, 86, Rue de la Montagne, Bruxelles.
V Dánsku — V. Pios, Boghandel, 13, Nørregad, Copenhagen.
Ve Španělsku — Editorial „Saturnino Calleja“ S. A. Calle de Valencia, 28, Madrid.
Ve Spojených státech severoamerických — World Peace Foundation, 40, Mount Vernon Street, Boston, Mass. U. S. A.
Ve Velké Británii, Dominions et Colonies — Constable & Co. Ltd. 10 et 12, Orange Street, London W. C. 2.
V Anglické Indii — Oxford University Press, Bombay, Madras, Calcutta.
V Itálii — Libreria Bocca, Via Marco Minghetti, 26—29, Řím.
V Nizozemsku — Martinna Nijhoff, Bockhandelaar, Uitgever Lange Voorhout, 9, Haag.
Ve Švédsku a Norvéžsku — C. E. Fritze-Kungl, Hofbokhandel, Fredsgatan 2, Stockholm.

Pro jiné země obraťte se na:

Vydavatelský odbor Společnosti národů (Service des Publications de le Société de Nations, Hôtel National, Genève [Suisse]).